

Vreme: 20.07.2026 20:00

Medij: rts.rs

Link: <https://www.rts.rs/vesti/svet/6002304/evropska-unija-odeca-obuca.html>

Autori:

Teme: Evropska komisija

Naslov: EU zabranila uništavanje neprodane odeće i obuće

3142

Od ove nedelje velike kompanije više ne smeju da uništavaju neprodatu odeću i obuću. Na snagu su stupila odgovarajuća pravila Evropske unije.

Prema procenama Evropske agencije za životnu sredinu, između četiri i devet odsto svih tekstilnih proizvoda u EU bude uništeno, a da nikada nisu nošeni. Kada se novi i potpuno upotrebljivi proizvodi bacaju, uzalud se troše sirovine, voda, energija i ljudski rad uloženi u njihovu proizvodnju. Istovremeno, prema podacima Evropske komisije, samo odlaganje takvog otpada godišnje izaziva emisije do 5,6 miliona tona ugljen-dioksida (CO₂), što odgovara emisijama koje tokom jedne godine proizvede između dva i tri miliona prosečnih automobila. Donirati i prodavati umesto bacati Nova uredba Evropske unije, koja se primenjuje od ove nedelje, trebalo bi da obezbedi da kompanije svoju robu ponovo stave u prodaju - na primer po sniženim cenama ili da je doniraju - umesto da je uništavaju. Do sada je često bilo jeftinije baciti proizvode nego ih skladištiti, prilagođavati tržištu ili ponovo ponuditi kupcima. Ipak, postoje izuzeci. Uništavanje je dozvoljeno ako je roba opasna, oštećena, zaprljana ili nije pogodna za ponovnu upotrebu ili preradu. Takođe, roba će moći da bude uništena ukoliko je prethodno ponuđena na donaciju socijalnim ustanovama sa sedištem u EU, ali je nijedna od njih nije prihvatila u predviđenom roku. Za mala preduzeća ove obaveze će stupiti na snagu kasnije. Pravila su deo Uredbe Evropske unije o ekološkom dizajnu (Ecodesign Regulation), koja je na snazi od jula 2024. godine. Kritike tekstilne i modne industrije Udruženje nemačke tekstilne i modne industrije smatra da zakon ne odražava stvarno stanje, da domaćoj industriji nameće dodatnu birokratiju i da ne rešava problem brze mode (fast fashion). Stručnjak Jonas Štrake kaže da su za veću održivost neophodni efikasni sistemi za prikupljanje, sortiranje i reciklažu tekstila. Dok takvi sistemi ne budu uspostavljeni, zabrana uništavanja ostaće samo "mrtvo slovo na papiru". U izjavi za list Rajnsche Post rekao je: "Nijedan nemački ili evropski proizvođač ne uništava potpuno ispravnu novu robu. Ipak, stvara se utisak kao da proizvođači masovno uništavaju novu robu. Ovaj zakon donosi mnogo nove birokratije upravo onim kompanijama koje nisu odgovorne za ogromne količine bezvredne odeće." Postoje li rupe u zakonu? Slične primedbe imaju i organizacije za zaštitu životne sredine. Moric Jeger-Roško iz Grinpisa (Greenpeace) smatra da je zabrana opravdana, ali upozorava da postoje rupe koje velike kompanije mogu da iskoriste. "Kompanije mogu lako da zaobiđu pravila, na primer pogrešnim označavanjem proizvoda. Bez doslednih kontrola u praksi se neće mnogo promeniti", kaže Jeger-Roško. On dodaje da suštinski problem - brza moda - ovim zakonom zapravo nije rešen. Šta je fast fashion? Fast fashion (brza moda) predstavlja model proizvodnje odeće u kojem se trendovi sa društvenih mreža ili modnih pista veoma brzo kopiraju, masovno proizvode i prodaju po izuzetno niskim cenama. Takav način proizvodnje podstiče prekomernu kupovinu, stvara ogromne količine tekstilnog otpada i značajno opterećuje životnu sredinu.

